

Täysistunto

Tiistai 14.5.2024 klo 14.00—15.35

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.33 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tosiaan esitetään, että etämyynissä täydennettäisiin verovelvollisuutta siten, että myös ostaja olisi tietyissä tilanteissa yhteisvastuullinen etämyyjän kanssa valmisteverosta. Esityksen mukaan tämä muutos kasvattaisi alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin viisi miljoonaa euroa. Huomiota, arvoisa puhemies, kiinnittää se, että vielä hallitusohjelmassa tämän arvioitiin kasvattavan tuottoa 20 miljoonaa euroa. Eli 75 prosenttia arvioidusta tuotosta on jostain syystä hävinnyt. Esitetty muutos on sinällään myönteinen, koska ulkomailta tilatun alkoholin valmisteverojen maksamisessa on ollut epäselvyyttä. On oikein, että verot maksetaan asianmukaisesti myös alkoholijuomista.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin muistettava, että hallituksen alkoholipoliittinen linja on kokonaisuudessaan hyvin epäselvä ja, voisi sanoa, hämmäinen ja haitallinen. Tänä viikoksi luimme siitä uutisista. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa alkoholilain muutoksista on tullut esille, että asiantuntijat varsin yksimielisesti vastustavat hallituksen esitystä vahvempien alkoholijuomien tuomisesta ruokakaappoihin. Tuossa esityksessä, jota tosiaan valiokunnassa jo nyt käsitellään ja on käsitelty kohtuullisen pitkään, on monia ongelmia, ja isoimmat ongelmat liittyvät sen haitallisiin vaikutuksiin kansanterveyteen sekä erityisesti lapsiin ja nuoriin. Pienet lapset kärsivät aikuisten juomisesta. Alkoholipoliitiikassa, arvoisa puhemies, on käynnissä suunnanmuutos kaikkiaankin todella huonon suuntaan.

Arvoisa puhemies! Kun tästä alkoholin etämyynistä puhutaan, niin hallituksella on suunnitelmia myöskin vapauttaa alkoholin kotiinkuljetusta täällä kotimaassa. Ja hallitus jo laski oluen verotusta tilanteessa, jossa samaan aikaan on leikattu esimerkiksi vähävaraisilta lapsiperheiltä. Ikävintä tässä kaikessa on se, että hallitus ei ole teettänyt kokonaisarviota siitä, miten nämä kaikki erilaiset alkoholipoliittiset muutokset vaikuttavat maamme talouteen ja kansalaisiin. Ei pidä unohtaa niitä valtavia taloudellisia kustannuksia, rahan mene-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2024 vp

tyksiä, joita alkoholi maassamme aiheuttaa esimerkiksi sairastumisten ja työpoissaolojen takia.

Arvoisa puhemies! Kaikki viittaa nyt siihen, että hallituksen kannattaisi kaikkiaankin vakavasti nyt pysähtyä ja pohtia tätä alkoholipolitiikkaansa ja keskittyä ennen kaikkea päihteiden käytön ja päihteiden haittojen vähentämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että näitä verolakeja selkeytetään niin, että kun etämyynnillä tuodaan Suomeen esimerkiksi alkoholia, niin siinä se veronmaksuvelvollisuus on yksiselitteisen selkeästi kuvattu, niin kuin tämän lain pyrkimyksenä ymmärtäkseni on.

Mitä tulee näihin alkoholin aiheuttamiin vaikeuksiin tässä maassa, esimerkiksi perheissä, niin tietenkään tämäkään laki ei sitä tilannetta pelasta ollenkaan, vaan kyllähän se edustaja Aittakummun mainitsema asia on totta, että on yhä enemmän alkoholiongelmia perheissä ja yleensä kaikilla ihmisillä. Niille ihmisille, keille se ongelmaksi muodostuu, kyllähän siinä oma harkinta on se tärkein asia, ei sitä voida ulkoisella lailla pakottaa eikä säätää. Vaikka alkoholin kulutusmäärä nyt on pysynyt kohtuullisen järkevissä rajoissa, meillä valitettavasti sen tilalle ovat ikävä kyllä monessa yhteydessä tulleet huumeet, ja se on vielä vakavampi juttu. Olen muutamaa poliisia jututtaessani saanut kuulla, että kyllä tilanne huumeasioissa tuolla kentällä on todella huolestuttava.

Tämä laki on tervetullut ja selkeyttää tilannetta olennaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.37 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Alkon hallintoneuvoston puheenjohtajana ehkä muutama sana tähän liittyen. En ollenkaan kiistä alkoholin aiheuttamia terveyshaittoja ja niitä yhteiskunnallisia kustannuksia, mitä tulee. Mutta on hyvä huomata kuitenkin, että jos pitkällä aikajänteellä asiaa tarkastellaan ja katsotaan, niin alkoholin käyttö Suomessa on laskenut vuosikymmenten saatossa, ja oikeastaan ainoa ryhmä, missä se ei laske ja missä se on jopa noussut, ovat ikäihmiset ja eläkeläiset. Eli nykyiset eläkeläiset ottavat enemmän kuin aikaisemmat eläkeläiset aikaisempina vuosina. Nuorison juominen ja meidän ikäisten kansanedustajien ryypääminen on vähentynyt menneistä vuosikymmenistä, ja se on hyvä kehitys.

Tässä esityksessähän ehdotetaan tähän valmisteverotuslakiin menettelysäännöksen täsmennyksiä ja sitten eräitä lähinnä teknisen tyyppisiä muutoksia. Lisäksi ehdotetaan täydennettäväksi tätä verovelvollisuutta etämyynnissä koskevaa säännöstä. Elikkä siis verovelvollisuus valmisteverojen suorittamisesta olisi edelleen ensisijaisesti tällä etämyyjällä, mutta sitten tuotteiden ostaja olisi valmisteverotusdirektiivin puitteissa myyjän lisäksi myöskin vastuussa verosta tietyissä etämyynnin tilanteissa, joissa myyjä ei ole noudattanut velvollisuuksiaan ilmoittaa Verohallinnolle näistä tuotteista ennen kuin ne Suomeen lähetetään. Eli toisin sanoen tämän esityksen etämyyntiä koskevan osion tavoitteena on tehostaa valmisteverojen maksamista tänne kotimaahan eli Suomeen.

No, edustaja Aittakumpu hyvin fiksusti tuossa äsken totesikin, että hallitusohjelmassa oli laskettu, että 20 miljoonaa saattaisi tulla. No, nyt se on tarkentunut 5 miljoonaan, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2024 vp

että ei enää ihan niin suurta summaa odoteta saatavaksi, mutta jotain pientä — pienistä puoroista suuretkin summat koostuvat.

Mutta korostettakoon vielä sitten lopuksi sitä, että tähän valmisteverotuslakiin ei ole toistaiseksi sisällytetty sitä direktiivin mahdollistamaa säännöstä siitä, että ostajasta tulisi verovelvollinen, jos myyjä ei ole noudattanut velvollisuutta rekisteröityä ja antaa siitä vakuus. Eli jatkossa siis myyjä ja ostaja ovat yhteisvastuullisia tästä verosta, mutta ensisijaisesti edelleenkin se vastuu tulee olemaan myyjällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

14.40 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Kun toimimme yhteismarkkinassa EU:ssa, niin on pelkästään järkevää, että alkoholituotteissa, niin kuin kaikissa muissakin elintarviketuotteissa, kilpaillaan yhteismarkkinassa samoilla säännöillä ja samoilla verotuskäytänteillä.

Mitä tulee sitten alkoholin haittoihin, ne ovat tietysti kiistattomia, mutta alkoholinkäyttöä kai Suomessa sata vuotta sitten koetettiin tämänkin talon toimesta kieltää kokonaan, ja mikään menestystarina se ei ollut. Elikkä on todennäköistä, että alkoholia muodossa tai toisessa Suomessa tullaan tulevaisuudessa käyttämään, ja sen takia on tärkeää, että se johdosääntö olisi alkoholipolitiikassa aina se, että aikuisia ihmisiä pyrittäisiin holhoamaan mahdollisimman vähän mutta alaikäisiä mahdollisimman paljon tässä alkoholihaittojen ehkäisemisessä. Vertaisin sitä niin, että meillä Suomessa on tällä hetkellä progressiivinen verotus ja suhteellinen holhoaminen. Minun unelmamaailmassani nämä maailmat menisivät toisella tavoin: Meillä olisi progressiivisempaa holhoamista. Elikkä niitä ihmisiä, joille alkoholi aiheuttaa isoja haittoja, holhottaisiin enemmän. Ja vastaavasti verotus olisi sitten suhteellisempaa. Mutta se on tietysti ainoastaan oma haavemaailmani.

Mitä tulee tähän itse esitykseen, niin pidän sitä varsin järkevänä ja oikeansuuntaisena, ja tulemme sitä verojaoksessa aikanaan sitten käsittelemään vaadittavalla vakavuudella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heikkisen innovatiiviseen puheenvuoroon koskien holhoamista, sitä, miten ihmistä pitää valvoa, käyttääkö hän alkoholia oikein tai väärin: Ehkä se on se isomman riesan tie — tarkoitan yksilön oikeuksiin kajoamista, olkoon se sitten vaikka hieman väärä alkoholinkäyttö. Se voi olla turhan vaikeaa.

Mutta alkoholipolitiikka on ongelmallinen. Se on kuin se harakka tervatulla katolla, elikkä jos ei pyrstö ole kiinni, niin nokka kuitenkin. Se tarkoittaa sitä, niin kuin Alkon hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Eerola äsken aivan ansiokkaasti kuvasi tilannetta, että kyllähän meillä omaa tarjontaa Suomessa pitää olla: Alkoja pitää olla ja kaupasta saada tiettyjä tuotteita. Sen hintatason ylläpitäminen ja hakeminen, että se ei ryöpsähdä valtavaksi tuonniksi, on tässä se tiukka juttu.

Ja sitten tietysti edelleen korostan sitä, että kodeissa lapsille ja lastenlapsille opetetaan oikeaa käytöstapaa koskien alkoholinkäyttöä ja vaikka tupakointia, sitä, että ne ovat terveysriski sinällään. Ja terveet elämäntavat varmaan ovat, niin kuin on monesta suusta todettu, myös meille kansanedustajille se paras vaihtoehto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.43 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Hyviä puheenvuoroja, ja itse lakiesitys on oikeansuuntainen. Tarkoitus ja tavoite siitä, että verot maksetaan kulutuksesta asiallisesti, on hyvä. Tässä etämyynnissä ja etäostamisessa on todellakin ollut ongelmia matkan varrella, ja niitä pitää nyt saada ymmärrettävämpään muotoon.

Mitä sitten tulee alkoholin käyttöön, kulutukseen, ongelmiin ja tämän tyyppisiin asioihin, alkoholipolitiikkaan ylipäätään, niin ne muutokset, mitä alkoholipolitiikassa tehdään, täytyy oman näkemykseni mukaan tehdä hyvin varovasti, koska jos mennään liian nopeilla muutoksilla, niin se peruutusvaihe kyllä yleensä näissä asioissa puuttuu. Edustaja Heikkinen puhui kieltolaista. Siinä oli ihan sama, että siinä mentiin toiseen äärilaitaan ja tulokset eivät olleet todellakaan hyviä ja tavoitteet eivät toteutuneet.

Mitä tulee siihen, mitä kokonaiskulutus tällä hetkellä osoittaa, niin näyttää vahvasti siltä, että suomalaisten kulutuskäyttäytyminen on järkipäristynyt. Nuorilla on hyviä ajatuksia, he jopa menevät fiksummin kuin ikääntyvät ihmiset, joista tässäkin oli puhetta, että eläkeläiset tahtovat sitten sitä lisääntyntä vapaa-aikaa käyttää alkoholin kanssa. Nuorisessa on paljon hyvin pidättyväistä käyttäytymistä ja jopa täysraittiutta ilman sellaista maanista otetta siihen asiaan.

Markkinoille on tullut erinomaisia tuotteita, jotka ovat siis alkoholittomia, sekä viineihin että olutkategorioihin, eli ne lisäävät tarjontaa, ja se ei tarkoita sitä, että juhlan tuntua pitäisi latistaa Mehukattia tai Pommacia juomalla.

Verotuksesta vielä kanssa huomio: Tässä on sanottu, että tämä on tämmöistä ikuista tasapainottelua. Se koskee myös verotusta ylipäätään. Liian rajut verotuksen nostot voivat johtaa siihen, että tulee sitä niin sanottua tilastoimatonta tuontia, harmaatuontia, joka ei sitten hyödytä kansantaloutta. Päinvastoin, se on sitten siitä verotulosta pois.

Eli uskon, että alkoholipolitiikassa ollaan kokonaisuudessaan menossa oikeaan suuntaan. Eurooppalainen suunta ei kaikilta osin ole se, mitä meidänkään pitää tavoitella. Monessa maassa kulutus on paljon kovempaa, vaikka se ei olekaan niin humalahakuista. Mutta oikeita ilmiöitä ja signaaleja tässä suomalaisessa politiikassa on nähtävissä. Varovaisesti mennään eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.